

244.

Oświadczenie rządowe

z dnia 20 marca 1925 r.

w sprawie regulaminu dostępu do Wisły i jej używania przez ludność Prus Wschodnich, ułożonego w wykonaniu art. 97 Traktatu Pokoju między Mocarstwami Sprzymierzonymi i Stowarzyszonymi a Niemcami, podpisanego w Wersalu dnia 28 czerwca 1919 r.

Podaje się niniejszem do wiadomości, że w wykonaniu art. 97 ust. 5 Traktatu Pokoju między Mocarstwami Sprzymierzonymi i Stowarzyszonymi a Niemcami, podpisanego w Wersalu dnia 28 czerwca 1919 r. (Dz. U. R. P. z r. 1920 № 85. poz. 200) Konferencja Ambasadorów, działająca w imieniu Głównych Mocarstw Sprzymierzonych i Stowarzyszonych, ułożyła następujący regulamin:

Przekład.

Regulamin dostępu do Wisły i jej używania przez ludność Prus Wschodnich¹⁾.

(Ustęp 5 art. 97 Traktatu Wersalskiego).

W celu zapewnienia ludności Prus Wschodnich¹⁾ dostępu do Wisły i jej używania stosownie do postanowień ustępu 5 art. 97 Traktatu Wersalskiego niniejszy regulamin będzie stosowany począwszy od 1 lutego 1925.

Rozdział I.

Dostęp do Wisły ludności Prus Wschodnich. — Żegluga. — Spław.

Art. 1.

1) Niezależnie od postanowień specjalnych, zawartych w rozdziale II niniejszego regulaminu, dostęp do Wisły w tej formie, w jakiej on jest przewidziany w art. 97 Traktatu Wersalskiego, będzie się odbywał dla ogólnych potrzeb ludności Prus Wschodnich (dostęp do przystani dla załadowania albo dla wyładowania) przez przystań w Korzeniowie (Kurzebrack) oraz przez punkty dostępu, któreby mogły być później stworzone, bądź dla zastąpienia przystani w Korzeniowie (Kurzebrack), bądź jako dodatkowe punkty dostępu.

2) W celu uwzględnienia potrzeb, mogących wyniknąć z rozwoju ruchu i żeglugi, jak również z prac, któreby były podjęte dla regulacji biegu Wisły, Rząd polski będzie mógł po konsultacji z Rządem niemieckim albo zastąpić punkt dostępu powyżej podany przez jeden albo więcej innych punktów, albo dodać do niego jeden lub więcej innych punktów dostępu.

Art. 2.

1) Dostęp do przystani w Korzeniowie (Kurzebrack) odbywa się w sposób następujący:

2) Przejście granicy polsko - niemieckiej będzie się odbywało — w obie strony — drogą, która oddziela

¹⁾ Wyrażenie „ludność Prus Wschodnich” odnosi się do całej ludności niemieckiego terytorjum, położonego obecnie na wschód od granicy, ustanowionej między Niemcami a Polską na prawym brzegu Wisły, i niezależnie od dawnych nazw administracyjnych niemieckich, obowiązujących w tym kraju.

Règlement pour l'accès à la Vistule et l'usage de la Vistule par la population de la Prusse Orientale¹⁾.

(Art. 97, alinéa 5 du Traité de Versailles).

En vue d'assurer à la population de la Prusse Orientale¹⁾ l'accès et l'usage de la Vistule, conformément aux dispositions de l'article 97, alinéa 5, du Traité de Versailles, le présent règlement sera appliqué à partir du 1-er février 1925.

Titre I.

Accès à la Vistule pour la population de la Prusse Orientale. Navigation — Flottage.

Article 1.

1) Sans préjudice des dispositions spéciales contenues dans le Titre II du présent règlement, l'accès à la Vistule, tel qu'il est prévu à l'art. 97 du Traité de Versailles, se fera pour les besoins généraux de la population de la Prusse Orientale (accès à un quai d'embarquement ou de débarquement) au quai de Korzeniowo (Kurzebrack) et aux points d'accès qui pourraient être ultérieurement créés, soit en remplacement du quai de Korzeniowo (Kurzebrack), soit comme points supplémentaires d'accès.

2) Dans le but de tenir compte des besoins qui pourraient résulter du développement de la circulation et de la navigation aussi bien que des travaux qui seraient entrepris pour la régularisation du cours de la Vistule, le Gouvernement polonais pourra, après avoir consulté le Gouvernement allemand, soit remplacer par un ou plusieurs autres le point d'accès ci-dessus indiqué, soit ajouter à celui un ou plusieurs autres points d'accès.

Article 2.

1) L'accès au quai de Korzeniowo (Kurzebrack) est réglementé de la façon suivante:

2) Le passage de la frontière entre l'Allemagne et la Pologne se fera sur le chemin qui sépare le

¹⁾ Le terme „Population de la Prusse orientale” s'applique à toute la population du territoire allemand situé actuellement à l'Est de la frontière établie entre l'Allemagne et la Pologne, sur la rive droite de la Vistule, et nonobstant les anciennes dénominations administratives allemandes dans cette région.

port zwany „portem zimowym” od małego portu.

3) Przejście granicy w tym punkcie będzie się odbywało w godzinach, przewidzianych w Układzie polsko-niemieckim z 29 kwietnia 1922 r. Wyjątek od tej reguły będzie uczyniony w razie pożaru.

Gdyby układ ten został zmieniony przez obie Strony, stosować się będą w niniejszym regulaminie postanowienia zmienionego Układu, o ile chodzi o godziny przekraczania granicy.

Gdyby Układ z 29 kwietnia 1922 wygasł, lub został wypowiedziany, postanowienia obowiązujące w chwili wygaśnięcia, albo wypowiedzenia go, będą nadal stosowane, o ile chodzi o godziny przekraczania granicy.

Spóźnione załogi statków będą mogły przekraczać granicę po za przewidzianymi godzinami, pod warunkiem zgłaszania się w celu zameldowania do urzędu celnego w Korzeniowie (Kurzebrack).

4) Ruch pomiędzy przystanią w Korzeniowie (Kurzebrack) a granicą polsko-niemiecką przewidziany jest dla wszelkich środków lokomocji włączając w to pociąg, którego tor położony jest między przystanią w Korzeniowie (Kurzebrack) a granicą.

5) Przejście granicy będzie podporządkowane zachowaniu środków ochrony przeciwko wylewom rzeki, pochodom lodu, ochronie mieszkańców, ich własności oraz budowli prywatnych lub rządowych, jak również środkiem zmierzającym do ochrony bezpieczeństwa publicznego — stosownie do polskich ustaw.

6) Przejście granicy będzie uzbrojone: wojskowym, urzędnikom i funkcjonariuszom w mundurze, jak również osobom uzbrojonym.

7) Specjalne pozwolenia będą wydawane władzom, urzędnikom i robotnikom niemieckim zarządu wałów Doliny Kwidzyńskiej (Marienwerder), stosownie do Układu, zawartego między Polską a Niemcami 27 stycznia 1923 r.; osobom tym będzie dozwolone noszenie munduru lub odznak mundurowych. Natomiast nie wolno im będzie nosić na polskim terytorjum broni.

8) Przekraczanie granicy w obu kierunkach, przez punkt, ustalony w § 2 tego artykułu, będzie mogło się odbywać, o ile chodzi o mieszkańców Prus Wschodnich, za okazaniem prawidłowych kart tożsamości, zaopatrzonych w fotografie i w podpisy okaziciela i zawierających ich imiona, nazwiska, miejsca i daty urodzenia oraz miejsca zamieszkania.

Ci z pośród mieszkańców Prus Wschodnich, którzy posiadają przepustki, przewidziane w art. 3 Układu polsko-niemieckiego z 29 kwietnia 1922 r., albo układu, który mógłby go zastąpić, będą mogli korzystać z tych przepustek dla celów, przewidzianych w niniejszym paragrafie.

Do dzieci poniżej 12 lat stosować się będą postanowienia Układu z 29 kwietnia 1922 r.

9) O ile chodzi o ruch po za przystanią w Korzeniowie (Kurzebrack) stosowane będą w sprawie okazywania dokumentów, stosownie do kierunku, ogólne przepisy administracyjne polskie o ruchu albo konwencje i układy przez Polskę zawarte. Jednakże,

port dit: „port de refuge” du petit port, à l'aller et au retour.

3) Le passage de la frontière en ce point aura lieu aux heures prévues par les stipulations de l'accord du 29 avril 1922 entre l'Allemagne et la Pologne. Exception est faite à cette règle en cas d'incendie.

Dans le cas où cet accord serait modifié par les deux Parties, les dispositions du nouvel accord, en ce qui concerne les heures de franchissement de la frontière, recevront leur application dans le présent règlement.

Dans le cas où l'accord du 29 avril 1922 arriverait à expiration ou serait dénoncé, les dispositions en vigueur au moment de l'expiration ou de la dénonciation de l'accord, en ce qui concerne les heures de franchissement de la frontière, continueront à être appliquées.

Les équipages retardés pourront franchir la frontière en dehors des heures prévues, à charge pour eux de se présenter au poste de douane de Korzeniowo (Kurzebrack) pour y faire leur déclaration.

4) La circulation entre le quai de Korzeniowo (Kurzebrack) et la frontière entre l'Allemagne et la Pologne est prévue pour tous moyens de locomotion, y compris le train dont la voie est placée entre le quai de Korzeniowo (Kurzebrack) et la frontière.

5) Le passage sera subordonné aux mesures de défense contre les inondations du fleuve, de débâcle des glaces, pour la protection des habitants, de leurs biens et celle des constructions privées ou publiques ainsi qu'aux mesures commandées pour assurer la sécurité publique conformément aux lois polonaises.

6) Le passage sera interdit: aux militaires, agents et fonctionnaires en uniforme, ainsi qu'aux personnes portant une arme.

7) Des autorisations spéciales seront accordées aux autorités, agents et ouvriers allemands de l'administration des digues de la vallée de Marienwerder (Kwidzyń), conformément à l'accord intervenu entre l'Allemagne et la Pologne le 27 janvier 1923; le port de l'uniforme ou d'une partie d'uniforme sera autorisé pour ces personnes. Le port d'une arme leur sera interdit en territoire polonais.

8) Le franchissement de la frontière, dans les deux sens, au point fixé par le paragraphe 2 du présent article pourra se faire pour les habitants de la Prusse Orientale, sur présentation d'une pièce d'identité régulière munie d'une photographie et de la signature du titulaire et indiquant: les noms, prénoms, lieu et date de naissance ainsi que le domicile du titulaire.

Ceux des habitants de la Prusse Orientale qui sont en possession des permis visés à l'art. 3 de l'accord germano-polonais du 29 avril 1922, ou d'un accord qui l'aurait remplacé, pourront utiliser les dits permis dans le but indiqué au présent paragraphe.

On appliquera, pour les enfants âgés de moins de douze ans, les règles de l'accord du 29 avril 1922.

9) Pour les déplacements au-delà du quai de Korzeniowo (Kurzebrack) on appliquera, en ce qui concerne la présentation des pièces à fournir, et suivant destination, les règles générales sur la circulation résultant des dispositions administratives de la

o ile chodzi o komunikację między Korzeniowem (Kurzebrack) a portami Prus Wschodnich, będą stosowane postanowienia, przewidziane w § 8 niniejszego artykułu.

10) W razie, gdyby nowe punkty dostępu zostały otwarte przez Rząd polski, do tych nowych punktów stosowane będą reguły jak powyżej.

Art. 3.

1) Towary, pochodzące albo przeznaczone do Prus Wschodnich i przewożone przez przystań w Korzeniowie (Kurzebrack), będą mogły być składane na tej przystani. Wysyłka ich będzie się odbywała stosownie do postanowień Konwencji tranzytowej polsko-gdańsko-niemieckiej.

2) Składanie towarów będzie mogło się odbywać o tyle tylko, o ile na to pozwolą urządzenia przystani i bez ograniczeń, wynikających z rodzaju towarów, przez nią przechodzących.

3) Jednakże wszelki transport broni, albo części uzbrojenia, amunicji i materiałów wybuchowych jest surowo wzbroniony.

4) Rząd polski będzie miał prawo pobierać opłatę za magazynowanie, strzeżenie i utrzymanie towarów składanych w przystani w Korzeniowie (Kurzebrack); wysokość tych opłat będzie ustalona stosownie do miejscowych warunków i nie może przekraczać wysokości opłat, pobieranych w analogicznych warunkach w polskich portach tego samego odcinka Wisły. Wysokość tych opłat będzie taka sama dla obywateli polskich i niemieckich, używających przystani w Korzeniowie (Kurzebrack). Opłaty będą uiszczane w polskiej walucie.

Taryfy, ustanowione przez właściwą władzę, będą wywieszane w przystani i w budynkach polskiego urzędu celnego.

5) Strzeżenie i dozоровanie towarów, złożonych w przystani w Korzeniowie (Kurzebrack), należy do polskich władz w ciągu tak długiego czasu, jaki im jest potrzebny do dokonania formalności celnych a w szczególności do stwierdzenia, czy postanowienia § 3, tego artykułu, zostały wykonane.

Nadawcy i odbiorcy towarów, złożonych w przystani, będą mogli za zgodą kierownika urzędu celnego współdziałać w ich dozоровaniu. Będą oni musieli zabrać swe towary w terminie przewidzianym przez przepisy celne. Utrzymywanie towarów łatwo psujących się, lub mogących ulec uszkodzeniu wskutek niepogody, nie będzie mogło być w żadnym razie obowiązkiem Rządu polskiego.

6) Formalności celne, związane z przejściem towarów przez przystań w Korzeniowie (Kurzebrack), będą się odbywały bądź w samej przystani, bądź w jakimkolwiek innym stosownym miejscu—po porozumieniu obu interesowanych Rządów.

7) Zasady, stosowane do towarów, będą analogicznie stosowane do bagażu podróżnych, do przenośnych instrumentów pracy lub sportu i do odzieży, którą ci podróżni mają na sobie.

République polonaise, ou des Conventions et accords conclus. Toutefois, en ce qui concerne les communications entre Korzeniowo (Kurzebrack) et les ports de la Prusse Orientale, on appliquera les dispositions prévues au paragraphe 8 du présent article.

10) Dans le cas où de nouveaux points d'accès seraient ouverts par le Gouvernement polonais, on appliquera à ces nouveaux points d'accès les mêmes règles que ci-dessus.

Article 3.

1) Les marchandises en provenance ou à destination de la Prusse Orientale qui seraient acheminées par le quai de Korzeniowo (Kurzebrack) pourront être déposées sur le dit quai. Leur expédition se fera conformément aux stipulations de la Convention de Transit entre l'Allemagne et la Pologne et la Ville Libre de Dantzig.

2) Le dépôt de marchandises pourra se faire, autant que les installations du quai le permettront et sans restriction sur la nature des marchandises transitant par le quai.

3) Toutefois, est rigoureusement interdit tout transport d'armes ou de pièces d'armes, de munitions et de substances explosives.

4) Il pourra être perçu par le Gouvernement polonais, pour l'emmagasinage, la garde et la manutention des marchandises déposées sur le quai de Korzeniowo (Kurzebrack) un droit d'entrepôt et de manutention qui sera fixé d'après les circonstances locales et dont le montant ne devra pas dépasser celui du droit perçu, dans les conditions analogues, dans les ports polonais de cette section de la Vistule. Ce droit sera identique pour les citoyens allemands et polonais utilisant le quai de Korzeniowo (Kurzebrack). Il sera acquitté en monnaie polonaise.

Les tarifs, établis par l'autorité compétente, seront affichés sur le quai, et dans les bâtiments de la douane polonaise.

5) La garde et la surveillance des marchandises déposées sur le quai de Korzeniowo (Kurzebrack) incombent aux autorités polonaises pendant le temps qui leur est nécessaire pour accomplir les formalités de douane, en particulier pour leur permettre de s'assurer de l'exécution des prescriptions du paragraphe 3 du présent article.

Les expéditeurs et les destinataires des marchandises déposées sur le quai pourront, avec l'autorisation du chef de poste de la douane, concourir à cette surveillance. Ils devront enlever leurs marchandises dans le délai prévu par les réglemens douaniers. La conservation des marchandises périssables ou susceptibles d'altération par suite d'intempéries ne sera en aucun cas à la charge du Gouvernement polonais.

6) Les formalités de douane auxquelles donnera lieu le passage de marchandises sur le quai de Korzeniowo (Kurzebrack) s'effectueront soit sur le quai même, soit en tout autre endroit approprié, par entente entre les deux Gouvernements intéressés.

7) Les règles appliquées aux marchandises seront également applicables aux bagages des voyageurs, aux instruments portatifs de travail ou de sport, et aux vêtements qu'ils portent sur eux.

8) W celu zapobieżenia kontrabandzie towarów, pieniędzy lub dewiz przez przystań w Korzeniowie (Kurzebrack) polskie kompetentne władze będą mogły przedsięwziąć wszelkie konieczne kroki w stosunku do podróżnych, przechodzących przez przystań.

9) Ogólne postanowienia tego artykułu stosować się będą automatycznie do punktów przejścia, któreby mogły być otwarte w przyszłości.

Art. 4.

1) Statki, będące własnością osób, zamieszkających w Prusach Wschodnich, lub wynajęte przez te osoby, lub też statki zarejestrowane w Prusach Wschodnich i przeznaczone do przewozu podróżnych albo towarów, lub podróżnych i towarów, poddane są ogólnym prawom żeglugi rzecznej w Polsce, dalej ogólnym postanowieniom Konwencji między Polską i Wolnym Miastem Gdańskiem a Niemcami, jako też i następującym przepisom.

2) Dla ułatwienia kontroli, statki, krążące po odcinku Wisły między służą w Weissenbergu (Biała Góra) i północną granicą gminy Mały Wolcz (Kl. Wolz), muszą być zaopatrzone w znaki albo odznaki odrębne, stosownie do tego, do której z trzech poniżej wymienionych kategorii należą:

a) Statki, służące do żeglugi po za granicami, wymienionymi w poprzednim ustępie.

b) Statki, służące do komunikacji między dwoma punktami Prus Wschodnich przez Wisłę i Nogat.

c) Statki, służące do miejscowej żeglugi między służą w Weissenbergu (Biała Góra) i Małym Wolczem (Kl. Wolz).

Odrębne znaki albo odznaki będą określone rozporządzeniem kompetentnych władz polskich. Rozporządzenie to będzie zakomunikowane Rządowi niemieckiemu, który poda je do wiadomości osób interesowanych zwykłą drogą; będą wybrane znaki proste, widoczne i tanie.

3) Statki, należące do kategorii A) i B), mogą przybijać do brzegu, ładować lub wyładowywać podróżnych i towary:

- w przystani w Korzeniowie (Kurzebrack)

- w punktach dostępu, które mogłyby być otwarte.

Statki, zakwalifikowane do kategorii C), podlegają specjalnym przepisom, podanym w rozdziale II niniejszego regulaminu.

4) Statki, należące do jednej z trzech kategorii, naładowane drzewem lub materiałem (maszyny, maszyny ręczne, albo ich części składowe), pochodzącym lub przeznaczonym wyłącznie dla tartaku w Neuhofen, będą mogły ładować lub wyładowywać ten materiał, lub drzewo, w miejscu wyznaczonym przez kompetentną władzę polską. Ze względu na trudności żeglugi lub prac regulacyjnych rzeki, miejsce to będzie mogło być zmienione przez polską władzę. Naładowanie lub wyładowywanie powinno być uprzednio zameldowane we właściwym czasie najbliższemu polskiemu posterunkowi celnemu.

5) Statki, przybijające do przystani w Korzeniowie (Kurzebrack), nie mogą wchodzić do portu, zwanego „portem zimowym”, z wyjątkiem wypadków

8) Dans le but de prévenir tout trafic illicite de marchandises ou de monnaie ou de devises, sur le quai de Korzeniowo (Kurzebrack) l'autorité compétente polonaise pourra prendre toute mesure appropriée à l'égard des voyageurs passant par le quai.

9) Les dispositions générales du présent article s'appliqueront automatiquement aux points d'accès qui pourraient être créés dans l'avenir.

Art. 4.

1) Les bateaux qui, étant la propriété de personnes habitant la Prusse Orientale, ou qui sont affrétés par ces personnes, ou qui, étant enregistrés en Prusse Orientale, sont destinés à faire le service de voyageurs ou de marchandises, ou les deux services réunis, sont soumis aux règles générales de la navigation fluviale en Pologne, aux règles générales de la convention entre l'Allemagne et la Pologne et la Ville Libre de Dantzig, et aux règles ci-après:

2) Dans le but de faciliter le contrôle, ces bateaux naviguant sur la section de la Vistule comprise entre l'écluse de Weissenberg (Białagóra) et la limite Nord de la commune de Mały-Wolcz (Kl. Wolz) devront être munis de marques ou de signes distinctifs suivant qu'ils se classent dans une des trois catégories ci-après:

a) Bateaux servant à la navigation en dehors des limites indiquées au précédent alinéa.

b) Bateaux servant à faire communiquer deux points de la Prusse Orientale par la Vistule et la Nogat.

c) Bateaux servant à la navigation locale entre l'écluse de Weissenberg (Białagóra) et Mały-Wolcz (Klein Wolz).

Ces marques ou signes distinctifs seront indiqués par une ordonnance de l'autorité polonaise compétente. Cette ordonnance sera communiquée au Gouvernement allemand et sera portée par lui à la connaissance des intéressés par la voie ordinaire; on choisira des marques ou signes distinctifs simples, visibles et peu coûteux.

3) Les bateaux classés dans les catégories A et B pourront accoster, embarquer ou débarquer des voyageurs, charger ou décharger des marchandises:

au quai de Korzeniowo (Kurzebrack)

aux points d'accès qui pourraient être créés.

Les bateaux classés dans la catégorie C sont l'objet de mesures spéciales indiquées au Titre II du présent Règlement.

4) Les bateaux appartenant à l'une des trois catégories, qui sont chargés de bois ou de matériel (machines, machines-outils ou parties de ces objets) à destination ou en provenance exclusive de la scierie de Neuhofen, pourront charger ou décharger ce matériel, ou ce bois, à la place désignée par l'autorité polonaise compétente. En vue des nécessités créées par la navigation ou les travaux de régularisation du fleuve, cet emplacement pourra être modifié par l'autorité polonaise. Le chargement ou le déchargement devra être signalé, en temps utile, au poste le plus proche de la douane polonaise.

5) Les bateaux qui accostent au quai de Korzeniowo (Kurzebrack) ne peuvent entrer dans le port dit „port de refuge” sauf le cas de force majeure

siły wyższej, np.: w wypadku, gdyby poziom wód uniemożliwił przybicie do brzegu, lub uczyniłby je niebezpiecznym, w wypadku, gdyby lody stanowiły przeszkodę w przybiciu do brzegu, wreszcie w wypadku rozbicia się statku.

Powyższe wyliczenie nie wyczerpuje wszystkich możliwych wypadków. Po przybiciu do „portu zimowego” kapitan, jego zastępca lub właściciel statku, zmuszonego do wejścia do tego portu, zgłosi się w urzędzie celnym w celu zameldowania się.

6) Statki, wymienione w § 2 niniejszego artykułu, nie powinny przybijać do innych statków, łączyć się z nimi i mieć jakiegokolwiek kontaktu bądź z innym statkiem bądź z polskim brzegiem, jeśli to uchyla się z pod kontroli i nadzoru polskiej władzy.

Jeżeliby wskutek okoliczności jeden z wypadków przewidzianych powyżej stał się koniecznym, kapitanowie, ich zastępcy, lub właściciele statków mają się udać niezwłocznie po wylądowaniu do polskiego urzędu celnego, polskiego posterunku policji, lub najbliższej zwierzchności gminnej.

Powyższe postanowienia nie dotyczą grup statków, barek, lub tratw, regularnie sformowanych i stanowiących jedną całość wraz z holownikiem, który je ciągnie.

7) W razie nagłego rozbicia, lub jakiegokolwiek innego wypadku, niezależnego od załogi i mogącego wywołać konieczność natychmiastowego przybicia do brzegu, załoga powinna o tem zawiadomić jak najprędzej najbliższy polski posterunek celny lub policyjny, a w braku w pobliżu posterunku policyjnego i celnego — najbliższą polską zwierzchność gminną.

8) Polskie władze celne mogą stosować do statków, należących do kategorii A) i B) oraz wymienionych w § 4 niniejszego artykułu, środki konieczne do zapewnienia na polskim terytorjum stosowania polskich przepisów celnych. Mogą więc one nakazać plombowanie towaru, bagażu i t. p., eskortowanie towaru przez polskich funkcjonariuszów celnych, wreszcie wszelkie inne środki, przewidziane przez polskie przepisy celne i Konwencję tranzytową.

9) Żegluga jest dozwolona statkom powyżej wymienionym na tych samych warunkach, co statkom polskim, służącym do celów handlowych i pływającym po tym odcinku Wisły.

10) Gdyby mieszkańcy Prus Wschodnich życzyli sobie wprowadzić zmiany w przepisach przybijania do brzegu, ładowania i wylądowywania statków na tym odcinku Wisły, będą mogli skierować swe życzenia w formie projektu do kompetentnej władzy polskiej, za pośrednictwem władzy niemieckiej. Władza polska po zbadaniu sprawy będzie miała możność przyjęcia lub odrzucenia proponowanych zmian.

11) Jeżeli środki, przewidziane od chwili wejścia w życie Traktatu Wersalskiego, lub mające być przewidziane w celu ułatwienia żeglugi, przybijania do brzegów, ładowania lub wylądowywania podróżnych i towarów, miałyby spowodować wydatki dla Rządu polskiego, Rząd ten będzie mógł pobierać od

par exemple: dans le cas où le niveau des eaux rendrait impossible ou dangereux l'accostage à quai, dans le cas où les glaces constitueraient un obstacle à l'accostage, dans le cas où un bateau serait en détresse.

L'énumération ci-dessus n'est pas limitative. A son arrivée au „port de refuge” le capitaine, son remplaçant, ou le patron du bateau obligé d'entrer dans le dit port, se présentera au poste de douane pour faire sa déclaration.

6) Les bateaux mentionnés au paragraphe 2 du présent article ne doivent pas accoster un autre bateau, s'y amarrer, ni avoir avec un autre bateau ou une rive polonaise un moyen de communication échappant au contrôle ou à la surveillance de l'autorité polonaise.

Dans le cas où les circonstances rendraient indispensables une des éventualités prévues ci-dessus, le ou les capitaines, remplaçants ou patrons de bateaux devront se rendre, aussitôt après avoir atterri, au poste de douane polonaise ou au poste de police polonaise, ou à la municipalité polonaise la plus proche.

Les dispositions qui précèdent ne s'appliquent pas aux groupements de bateaux, chalands ou radeaux régulièrement formés en trains et constituant une unité, y compris le remorqueur qui les tire.

7) Dans le cas, d'avaries subites ou de tout autre événement indépendant de la volonté de l'équipage, événement pouvant nécessiter un accostage immédiat, l'équipage devra prévenir au plus tôt le poste polonais de douane ou de police dans le voisinage, ou, à défaut de poste de police ou de douane dans le voisinage, la municipalité polonaise la plus proche.

8) Les autorités douanières polonaises peuvent prendre, vis-à-vis des bateaux mentionnés sous A et B au paragraphe 2 et ceux mentionnés au paragraphe 4 du présent article, les mesures nécessaires pour assurer en territoire polonais l'exécution des prescriptions polonaises en matière de douane. Elles peuvent en conséquence prescrire le plombage des marchandises, bagages, etc., l'escorte des marchandises par des agents de la douane polonaise, et toute autre mesure prévue par les règlements polonais ou la Convention de transit.

9) La navigation est permise aux bateaux ci-dessus désignés dans les mêmes conditions qu'aux bateaux polonais à usage commercial, naviguant sur cette section de la Vistule,

10) Dans le cas où les habitants de la Prusse Orientale auraient le désir de voir apporter des modifications au régime de l'accostage, du chargement et du déchargement des bateaux dans cette section de la Vistule, ils transmettront leurs vœux, sous forme de projet, à l'autorité polonaise compétente, par l'intermédiaire de l'administration allemande. L'autorité polonaise, après enquête, aura la faculté d'accorder ou de refuser les modifications proposées.

11) Si les dispositions prises depuis la mise en vigueur du Traité de Versailles, ou à prendre pour permettre ou faciliter la navigation, l'accostage, l'embarquement et le débarquement des voyageurs, le chargement et le déchargement des marchandises devaient nécessiter des dépenses pour l'État polonais,

statków, wymienionych w § 2 tego artykułu specjalną opłatę, tytułem kosztów, której wysokość i czas pobierania będą określone stosownie do polskiego ustawodawstwa. Opłaty te nie mogą być w żadnym razie wyższe od opłat, które byłyby pobierane od polskich statków, pływających po tym samym odcinku Wisły.

12) Kompetentne władze polskie będą mogły, o ile to się stanie koniecznym wskutek prac technicznych na Wiśle, wprowadzić wszelkie pożyteczne zmiany w powyższych przepisach na czas trwania tych robót, po uprzednim zasięgnięciu opinii władz niemieckich. Zmiany te nie stwarzają żadnego tytułu do odszkodowania.

13) Tratwy, będące własnością mieszkańców Prus Wschodnich mogą być splawiane po tym odcinku Wisły w warunkach, przewidzianych w Konwencji tranzytowej.

Przepisy policyjne, dotyczące żeglugi i splawu w Polsce będą stosowane do tych tratw a w szczególności przepisy, dotyczące wiązania drzewa, ewentualnego postoju tratw i ich rozwiązywania.

Rozdział II.

Dostęp do Wisły poza przystanią.—Żegluga miejscowa.—Używanie Wisły poza żegluga.

Art. 5.

1) Poza przystanią, przewidzianą w rozdziale I niniejszego regulaminu, ludność Prus Wschodnich będzie mogła korzystać z dostępu do Wisły również w innych punktach jej prawego brzegu. Dostęp ten ma na celu ułatwienie miejscowej żeglugi na odcinku Wisły między Weissenbergiem (Biała Góra) a Małym Wolczem (Kl. Wolz) i udostępnienie jej używania poza potrzebami żeglugi (czerpanie wody, wyrąbywanie lodu, odprowadzanie wody, pranie i inne potrzeby domowe, pojenie zwierząt, sport, wiosłowanie, pływanie i ślizgawka).

2) Prawa korzystania z Wisły dla celów, wyżej wymienionych, uregulowane są polskimi przepisami i ustawodawstwem polskim obecnie obowiązującym w sprawie używania wody rzecznej w tej dzielnicy Państwa polskiego. Ludność Prus Wschodnich będzie korzystała z tych praw w tym samym zakresie co mieszkańcy pięciu gmin polskich na prawym brzegu Wisły; będzie musiała się stosować do praw i przepisów w tym względzie.

3) Drogi dojścia do Wisły, mające być używane do celów wyżej wymienionych, i punkty dostępu do niej będą wyznaczone przez władze polskie, które je wybiorą w sposób jaknajbardziej odpowiadający interesom ludności i zakomunikują władzom niemieckim. Przekraczanie granicy będzie się mogło odbywać tylko w punktach, wyznaczonych przez władze polskie.

4) W interesie ogólnym, zwłaszcza w wypadku, gdyby prace meljoracyjne Wisły lub też prace podję-

celu-ci pourra percevoir sur les bateaux visés au paragraphe 2 du présent article une taxe spéciale de rémunération dont le taux et la durée de perception seront fixés d'après la législation polonaise. Cette taxe ne devra en aucun cas être supérieure à celle qui serait perçue sur les bateaux polonais naviguant sur cette section de la Vistule.

12) Les autorités polonaises compétentes pourront si les nécessités techniques créées par les travaux entrepris ou à entreprendre sur la Vistule, l'exigent, apporter, après avoir consulté les autorités allemandes, toutes modifications utiles aux dispositions ci-dessus pendant la durée des travaux. Ces modifications n'entraîneront aucun droit à indemnité.

13) Les trains de bois flottants, radeaux, etc... qui seraient la propriété d'habitants de la Prusse Orientale, pourront utiliser la section considérée de la Vistule dans les conditions prévues à la Convention de transit.

Les règlements de police et de navigation ou de flottage en vigueur en Pologne leur seront applicables, en particulier en ce qui concerne les points de rassemblement des bois, leur stationnement éventuel et leur dislocation.

Titre II.

Accès à la Vistule en dehors d'un quai d'embarquement.—Navigation locale.—Usage de la Vistule en dehors de la navigation.

Art. 5.

1) En dehors de l'accès à un quai d'embarquement prévu au Titre I du présent règlement, la population de la Prusse Orientale pourra avoir accès à d'autres points de la rive droite de la Vistule. L'accès a pour but de faciliter la navigation locale dans la section de la Vistule qui s'étend de Weissenberg (Białagóra) à Mały Wolcz (Klein-Wolz) et à permettre l'usage du fleuve en dehors des besoins de la navigation: (puisage de l'eau, prélèvement de la glace, adduction d'eau, déversement des eaux, lavage et autres usages domestiques, abreuvement des animaux, exercice de sport, canotage, natation, et patinage).

2) Les droits aux usages ci-dessus sont définis par les lois et règlements polonais actuellement en vigueur pour l'utilisation des eaux fluviales dans cette partie de l'État polonais. La population de la Prusse Orientale bénéficiera des dits droits dans la même mesure que les habitants des cinq communes polonaises de la rive droite de la Vistule; elle devra se conformer aux lois et règlements qui régissent la matière.

3) Les voies d'accès à utiliser pour arriver à la Vistule dans les buts sus-indiqués, et les points d'accès au fleuve, seront fixés par les autorités polonaises qui les choisiront au mieux des intérêts des habitants, et les feront connaître aux autorités allemandes. Le franchissement de la frontière ne pourra se faire qu'aux points fixés par les autorités polonaises.

4) Dans l'intérêt public, en particulier dans le cas où les travaux entrepris ou à entreprendre sur

te dla naprawy lub utrzymania ostróg i wałów, miały tego wymagać, prawa powyższe będą mogły być czasowo zmienione lub zawieszane, w całości lub w części — bez odszkodowania.

5) Wykonanie tych praw będzie się mogło odbywać w godzinach przewidzianych dla przekraczania granicy, jak to powiedziano w art. 2 rozdziału I. Wyjątek stanowi wypadek pożaru.

6) Mieszkańcy Prus Wschodnich będą musieli w celu korzystania z praw, powyżej wyliczonych, wystosować do Konsula Rzeczypospolitej podanie, wyszczególniające powody, dla których domagają się dostępu do Wisły i jej używanie oraz punkt lub punkty przez które pragną do niej dochodzić. Konsul po uznaniu słuszności tych powodów będzie wystawiał przepustki osobiste ważne na rok i mogące być odnowione.

Władza polska będzie mogła pobierać opłaty, tytułem zwrotu kosztów połączonych z wystawieniem przepustek.

Mieszkańcy następujących miejscowości:

Weissenberg (Biała Góra), Bönhof, Schulzenweide, Rudnerweide (Rudzińska Wieś), Schweingrube, Kl. Schardau (Szkardowo), Schulwiese, Zwanzigerweide, Adlig Schardau (Szkardowo), Schadenwinkel, Gr. Schardau, Montauerweide, Rehhof (Ryjewo), Baggon (Bagno), Budzin (Budzin), Gutsh (Gurcz), Unterwalde, Gr. Weide, Weisshof (Bystrzec), Mewischfelde, Rothof (Czerwony Dwór), Unterberg (Puszczykowskie), Ziegellack, Schloss Mareese (Mareza), Kurzebrack (Korzeniowo), Mareese (Mareza), Oberfeld, Neuhöfen, Kl. Grabau (Grabówko), Rospitz, Kampangen, Gr. Grabau, Gr. Paradies, Kanitzkon (Kanicki), Ellerwalde, Bialken (Białki), Sedlinen (Sedlinki), Weichselburg, Schinkenberg, Ruden (Rudna), Neu-Mühlbach, Gr. Nobrau (Wielkie Nobrowo), Kl. Nobrau (Małe Nobrowo), Treugenkohl, Stangendorf, Rundewiese, Russonau (Rusinowo), korzystać będą z prawa dostępu do Wisły i jej używania drogami do tego przeznaczonymi, za okazaniem przepustek, przewidzianych w Układzie z 29 kwietnia 1922 r. Przepustki te będą ważne dla celów wyżej wymienionych, nawet gdyby Układ z 29 kwietnia 1922 r. został zmodyfikowany, lub wymówiony, lub gdyby wygasł.

7) Powyższe uprawnienia nie przysługują wojskowym, urzędnikom lub funkcjonariuszom w mundurze oraz osobom uzbrojonym.

8) Specjalne pozwolenia będą wydawane władzom, urzędnikom i robotnikom zarządu wałów Doliny Kwidzyńskiej, jak to było przewidziane w art. 3 rozdziału I.

Art. 6.

1) Statki, należące do kategorii c) i przeznaczone wyłącznie do miejscowej żeglugi po odcinku Wisły między śluzą w Weissenbergu (Biała Góra) i granicą północną Małego Wołcza (Kl. Wolz) muszą być zaopatrzone w przepisane odrębne znaki i odznaki. Mieszkańcy Prus Wschodnich, znajdujący się na pokładzie tych statków, muszą być — stosownie do jednego z dwóch wypadków, przewidzianych w artykule poprzednim, zaopatrzeni bądź w kartę tożsamości, bądź w przepustki, wystawione przez Kon-

la Vistule en vue de son amélioration, ou bien dans le cas où les travaux de réparation ou d'entretien des épis et des digues l'exigeraient, tout ou partie des droits prévus ci-dessus pourra être temporairement modifié ou suspendu sans indemnité.

5) L'exercice de ces droits pourra se faire entre les heures prévues pour le franchissement de la frontière, comme il a été dit à l'Art. 2 du Titre I. Exception est faite à cette règle en cas d'incendie.

6) Les habitants de la Prusse Orientale devront, pour bénéficier des droits indiqués ci-dessus, adresser au Consul de la République polonaise une demande faisant ressortir: les motifs pour lesquels ils demandent l'accès à la Vistule et l'usage du fleuve, et le ou les points où ils demandent accès. Après avoir reconnu le bienfondé de ces demandes le Consul polonais délivrera des laissez-passer individuels, valables pour une année et renouvelables.

L'autorité polonaise pourra se faire rembourser, par les intéressés, du montant des frais nécessités pour l'établissement des laissez-passer.

Les habitants des localités énumérées ci-dessous: Weissenberg, (Biała Góra), Bönhof, Schulzenweide, Rudnarweide (Rudzińska Wieś), Schweingrube, Kl. Schardau (Szkardowa), Schulwiese, Zwanzigerweide Adlig-Schardau (Szkardowa) Schadewinkel, Gr. Schardau, Montauerweide, Rehhof (Ryjewo), Baggen (Bagno) Budzin (Budzin), Gutsh (Gurcz), Unterwalde, Gr. Weide, Weisshof (Bystrzec), Mewischfelde, Rothof (Czerwony Dwór), Unterberg (Puszczykowskie), Ziegellack, Schloss Mareese (Mareza), Kurzebrack (Korzeniowo, Mareese (Mareza), Oberfeld, Neuhöfen, Kl. Grabau (Grabówko), Rospitz, Kampangen, Gr. Grabau, Gr. Paradies, Kanitzkon (Kanicki), Ellerwalde, Bialken (Białki), Sedlinen (Sedlinki), Weichselburg, Schinkenberg, Ruden (Rudna), Neu-Mühlbach, Gr. Nobrau (Wielkie Nobrowo), Kl. Nobrau (Małe Nobrowo), Treugenkohl, Stangendorf, Rundewiese, Russonau, (Rusinowo), jouiront de la faculté d'accéder à la Vistule et d'en faire usage, en utilisant les voies d'accès qui seront désignées sur présentation des permis prévus dans l'accord du 29 Avril 1922. Ces permis seront valables pour les buts indiqués ci-dessus, même dans le cas où l'accord du 29 Avril 1922 serait modifié, ou viendrait à expiration, ou serait dénoncé.

7) Les droits ci-dessus ne sont pas reconnus aux Militaires, agents ou fonctionnaires en uniforme, ni aux personnes portant une arme.

8) Des autorisations spéciales seront accordées aux autorités, agents, ou ouvriers de l'administration des digues de la vallée de Marienwerder, comme il a été dit à l'article 3 du Titre I.

Art. 6.

1) Les bateaux destinés exclusivement à la navigation locale dans la section de la Vistule comprise entre l'ecluse de Weissenberg (Białagóra) et la limite Nord de Mały Wołcz (Kl. Wolz) et mentionnés sous C à l'article 4 du Titre I, devront être munis de marques ou signes distinctifs prescrits. Les habitants de la Prusse Orientale qui seront à bord de ces bateaux devront être munis suivant les deux cas prévus à l'article précédent, soit d'une pièce d'identité, soit de l'autorisation servant de laissez-passer délivré

sulat Rzeczypospolitej. Statki te będą mogły przybijać do brzegu i stać przy nim, ładować lub wyładowywać podróży i towary, w punktach podanych w rozdziale I i w punktach, używanych dotychczas dla tej żeglugi czysto lokalnej, z wyjątkiem jednak wybrzeża pięciu gmin polskich na prawym brzegu Wisły.

2) Właściwe władze polskie będą mogły zmieniać listę miejsc przybijania do brzegu, postoju, ładowania i wyładowywania, a to dla zadosyćczenia potrzebom robót na Wiśle, lub robót, związanych z naprawą ostróg lub wałów. Zmiany te nie dają żadnego tytułu do odszkodowania.

3) Najbliższy posterunek celny musi być we właściwym czasie uprzedzony przez osoby interesowane o miejscu i godzinie ładowania lub wyładowywania, a to w celu rozciągnięcia dozoru.

4) Przybijanie do brzegu i postój jest wzbroniony na przestrzeni 500 m. w górę i w dół od mostu w Opaleniu (Münsterwalde). Wyjątek będzie uczyniony dla statków, przewidzianych w niniejszym artykule i odpowiadających warunkom § 4 art. 4.

5) O ile chodzi o statki, służące do przewozu personelu lub materiału niezbędnego do utrzymania lub reparacji wałów lub ostróg, właściwa władza polska wyda konieczne pozwolenie na postój, przybijanie do brzegu, ładowanie i wyładowywanie — we wszystkich punktach, zabronionych dla innych statków.

6) Statki, przeznaczone do żeglugi miejscowej oraz statki sportowe muszą być zgłaszane właściwej władzy polskiej i przez nie rejestrowane, stosownie do polskiego ustawodawstwa.

7) Gdyby osoby interesowane pragnęły wprowadzenia zmian w przepisach dotyczących przybijania do brzegu, ładowania lub wyładowywania statków, przekażą swe życzenia w formie projektu właściwej władzy polskiej, za pośrednictwem władzy niemieckiej. Władza polska po zbadaniu sprawy będzie mogła zgodzić się, lub nie, na proponowane zmiany.

8) O ile środki przewidziane od chwili wejścia w życie Traktatu Wersalskiego, albo mające być przewidziane w celu ułatwienia miejscowej żeglugi, pociągnęłyby za sobą wydatki dla Państwa Polskiego, Państwo to będzie mogło pobierać od interesowanych osób specjalną opłatę tytułem zwrotu kosztów, która w żadnym razie nie mogłaby być wyższą niż pobierana od mieszkańców pięciu gmin polskich prawego brzegu Wisły, korzystających z istniejących urządzeń.

Art. 7.

1) Zarząd związku wałowego Doliny Kwidzińskiej będzie mógł stosownie do Układu polsko-niemieckiego z dnia 27 stycznia 1923 r. wydobywać materiały konieczne do utrzymania wałów z terenu, leżącego między wałami a Wisłą.

par un consul de la République polonaise. Les bateaux ci-dessus visés pourront accoster, stationner, embarquer ou débarquer des voyageurs, charger ou décharger des marchandises aux points qui sont indiqués dans le Titre I, et aux points qui ont été utilisés jusqu'à présent pour cette navigation purement locale, à l'exclusion du rivage des cinq communes polonaises de la rive droite.

2) Les autorités compétentes polonaises pourront modifier la liste des endroits d'accostage, de stationnement, d'embarquement, et de débarquement de chargement et de déchargement pour tenir compte des nécessités créées par les travaux entrepris sur la Vistule, pour la réparation des épis ou des digues. Ces modifications n'entraîneront aucun droit à indemnité.

3) Le poste de douane le plus proche doit être prévenu par les intéressés en temps utile pour permettre l'exercice de la surveillance du lieu et de l'heure du chargement ou déchargement, embarquement ou débarquement.

4) L'accostage et le stationnement sont interdits sur une distance de cinq cents mètres en amont et en aval du pont d'Opalonia (Münsterwalde). Exception est faite en faveur des bateaux visés au présent article et qui répondraient aux conditions prévues à l'art. 4 paragraphe 4 du Titre I.

5) En ce qui concerne les bateaux servant au transport de personnel ou de matériel nécessaire pour l'entretien ou la réparation des digues ou des épis, l'autorité polonaise compétente donnera les autorisations nécessaires pour le stationnement, l'accostage, le chargement, le déchargement, l'embarquement et le débarquement sur tous points interdits aux autres bateaux.

6) Les bateaux destinés à la navigation locale ainsi que les bateaux de sport doivent être déclarés aux administrations polonaises compétentes et enregistrés par ces administrations, conformément à la Législation polonaise.

7) Dans le cas où les intéressés auraient le désir de voir apporter des modifications au régime de l'accostage, du chargement ou du déchargement des bateaux, ils transmettront leurs vœux, sous forme de projet à l'autorité polonaise compétente, par l'intermédiaire de l'administration allemande. L'autorité polonaise, après enquête, aura la faculté d'accorder ou de refuser les modifications proposées.

8) Si les dispositions prises depuis la mise en vigueur du Traité de Versailles, ou à prendre pour faciliter la navigation locale devaient nécessiter des dépenses pour l'État polonais, celui-ci pourra percevoir sur les intéressés une taxe spéciale de rémunération, qui ne devra en aucun cas être supérieure à celle qui serait perçue sur les habitants des cinq communes polonaises de la rive droite qui bénéficieront des installations faites.

Article 7.

1) L'administration de la Société des digues de la vallée de Marienwerder pourra, conformément aux dispositions de l'accord intervenu entre l'Allemagne et la Pologne le 27 Janvier 1923 extraire les matériaux nécessaires à l'entretien des digues, du terrain compris entre les digues et la Vistule.

2) Wydobywanie piasku, przeznaczonego do celów budowlanych, będzie mogło być dozwolone mieszkańcom Prus Wschodnich w miejscach i w warunkach wskazanych przez zarząd Wisły, do którego osoby interesowane powinny się zwracać z podaniami.

3) Gdyby roboty podjęte lub mające być podjęte na Wiśle w celu jej meljoracji uczyniły to koniecznym, wydawanie powyższych zezwoleń będzie zawieszane. Wyjątek będzie uczyniony dla wydobywania piasku i materiałów niezbędnych do utrzymania i naprawy wałów.

Art. 8.

1) Miasta i gminy prawego brzegu Wisły, które w dniu 20 stycznia 1920 r. były koncesjonariuszami prawa rybołówstwa na Wiśle, na odcinku jej między wypływem Nogatu około śluzy w Weissenbergu (Biała Góra) i północną granicą gminy Mały Wołcz (Kl. Wolz) z wyjątkiem strefy, rozciągającej się 500 m. w górę i 500 m. w dół od mostu w Opaleniu (Münsterwalde), zachowują swoje prawa, i prawa te nie mogą ulec likwidacji.

Poza powyższymi koncesjami Skarb polski, jako spadkobierca Skarbu pruskiego, stał się z tego tytułu właścicielem prawa rybołówstwa na wszystkich częściach Wisły, na których prawo to w dniu 20 stycznia 1920 r. należało do Skarbu pruskiego.

Jeżeli powyżsi właściciele prawa rybołówstwa zawarli przed 20 stycznia 1920 r. prawidłowe kontrakty dzierżawy rybołówstwa, kontrakty te pozostaną w mocy do dnia ich wygaśnięcia i nie będą mogły być zlikwidowane.

Po ich wygaśnięciu miasta i gminy oraz Skarb polski — właściciele prawa rybołówstwa na Wiśle — zachowają możność nadawania nowych koncesyj, ale będą mogły to uczynić jedynie na rzecz ludności nadbrzeżnej i bez naruszenia równych praw ludności obu brzegów.

Prawo rybołówstwa będzie, jak dawniej, stosowało się zarówno do wód bieżących, jak i do wód stojących, wzmiankowanych w aktach koncesyjnych.

O ile osoby, korzystające z prawa rybołówstwa, wnosily jakiegokolwiek opłaty do Skarbu pruskiego lub Rządowi pruskiemu, te same opłaty będą płacone Skarbowi polskiemu lub Rządowi polskiemu.

2) Osoby, dopuszczone na mocy kontraktu do korzystania z rybołówstwa na Wiśle, będą musiały stosować się przy dokonywaniu połowów do wszystkich ogólnych postanowień, dotyczących rybołówstwa i będących w mocy na polskim terytorjum, jak niemniej do następujących szczególnych przepisów:

a) Osoby te muszą stosować się do przepisów policyjnych, przewidzianych dla przekraczania granicy, a mianowicie wymienionych w art. 2 rozdziału I niniejszego regulaminu oraz takich, które byłyby wywołane robotami na Wiśle. Polska władza zawiadomi osoby interesowane o tych przepisach.

b) Właściciele prawa rybołówstwa nie mogą przekraczać granic swych parcel, do których stosują się

2) L'extraction du sable destiné aux constructions pourra également être autorisée en faveur des habitants de la Prusse Orientale, aux lieux et places et dans les conditions indiquées par l'administration de la Vistule; à laquelle les intéressés adresseront leur demande.

3) Dans le cas où les travaux entrepris ou à entreprendre sur la Vistule en vue de son amélioration rendraient la mesure nécessaire, ces autorisations seront suspendues. Exception sera faite en ce qui concerne l'extraction de sable et de matériaux nécessaires à l'entretien ou à la réparation des digues.

Article 8.

1) Les villes et communes de la rive droite de la Vistule qui, à la date du 20 Janvier 1920 étaient concessionnaires du droit de pêche dans la Vistule pour la partie de ce fleuve comprise entre le confluent de la Nogat près de l'écluse de Weissenberg (Białagóra) et la limite Nord de la commune de Mały Wołcz (Kl. Wolz) à l'exception d'une zone s'étendant à 500 m. en amont et à 500 m. en aval du pont d'Opalanie (Münsterwalde), resteront en possession de leurs droits qui ne pourront être liquidés.

En dehors des dites concessions, le fisc polonais succédant au fisc prussien est de ce chef devenu propriétaire du droit de pêche dans toutes les parties de la Vistule pour lesquelles ce droit appartenait à la date du 20 Janvier 1920 au fisc prussien.

Si les dits détenteurs du droit de pêche ont passé avant le 20 Janvier 1920 des contrats réguliers pour la mise en fermage de la pêche, ces contrats resteront valables jusqu'à leur expiration et ne pourront être liquidés.

A l'expiration des dits contrats, les villes et communes ainsi que le fisc polonais, propriétaire du droit de pêche dans la Vistule, conserveront la faculté de procéder à de nouvelles concessions mais ne pourront toutefois disposer de cette faculté qu'au profit de la population riveraine et sans préjudice des droits égaux des populations des deux rives.

Le droit de pêche s'appliquera comme dans le passé aux parties en eaux vives et en eaux mortes désignées dans les actes de concessions.

Si les bénéficiaires du droit de pêche payaient une redevance de quelque manière que ce soit, au fisc prussien ou au Gouvernement prussien, cette même redevance sera payée au fisc polonais ou au Gouvernement polonais.

2) Les personnes admises par contrat à bénéficier de la jouissance de la pêche dans la Vistule devront se conformer dans l'exercice du droit de pêche à tous les règlements d'ordre général concernant la pêche en vigueur sur le territoire polonais et aux prescriptions particulières suivantes:

a) Elles devront observer les prescriptions de police prévues pour le franchissement de la frontière notamment celles mentionnées à l'article 2 du Titre I de la présente réglementation ainsi que celles que nécessiteraient les travaux entrepris sur la Vistule. Notification de ces prescriptions sera faite aux intéressés par les soins de l'administration polonaise.

b) Les titulaires d'un droit de pêche n'ont pas le droit de dépasser les limites de la parcelle (ou

ich prawa. Granice te będą oznaczone na akcie, nadającym im prawo połowu.

c) Prawidłowe kontrakty rybołówstwa będą musiały być okazywane na każde żądanie kompetentnych władz polskich.

d) Specjalne pozwolenia będą mogły być wydawane na życzenie poszczególnych osób interesowanych przez władze polskie na nocne połowy.

e) Narzędzia i przybory, służące do rybołówstwa i używane przez osoby wyżej wymienione, będą wolne od cła przy przekroczeniu granicy w jedną i drugą stronę.

f) Ryby, wywożone do Prus Wschodnich, będą wolne od wszelkich opłat, nawet w razie istnienia w Polsce zakazu ich wywozu.

g) Statki, służące do rybołówstwa, będą mogły podczas złej pogody (powódź, pochód lodów i t. p.) za zgodą właściwej władzy polskiej przebywać w porcie w Korzeniowie (Kurzebrack) zwanym „portem zimowym”.

Rozdział III.

Różne postanowienia.

Art. 9.

1) Różne opłaty, mające charakter zwrotu kosztów, przewidziane niniejszym regulaminem, będą w ten sposób ustalone, aby uniknąć szczegółowego badania ładunku, chyba, że zajdzie podejrzenie oszustwa lub przemytu.

Art. 10.

1) W razie stwierdzenia przez władze polskie stale powtarzających się lub szczególnie wielkich nadużyć przez osoby korzystające z postanowień niniejszego regulaminu, władze te będą mogły zawiesić lub wycofać w całości lub w części, prawo dostępu do Wisły i używania jej przez osoby, dopuszczające się tych nadużyć.

2) Mieszkańcy Prus Wschodnich, czujący się pokrzywdzeni przez sposób postępowania władz polskich, o ile chodzi o dostęp do Wisły i jej używanie, będą mogli występować ze skargami przed właściwe polskie sądy w tych samych warunkach co i polscy obywatele.

Art. 11.

1) Polska i Niemcy będą mogły za wspólną zgodą wprowadzać zmiany w niniejszym regulaminie.

Art. 12.

1) W wypadku rozbieżności poglądów co do interpretacji tekstu niniejszego regulaminu Polska i Niemcy zwrócą się w celu rozstrzygnięcia nieporozumienia do Prezesa Sądu Rozjemczego, przewidzianego przez Konwencję tranzytową z dnia 21 kwietnia 1921 r., jeśli on się na to zgodzi.

2) W razie jego odmowy obie Strony interesowane porozumieją się co do wyznaczenia arbitra, a w danym razie będą mogły zwrócić się — jedna lub druga — do Ligi Narodów z żądaniem wyznaczenia tego arbitra.

3) Obie Strony będą musiały przyjąć osobę wyznaczoną przez Ligę Narodów na arbitra na życzenie jednej z nich.

4) Decyzje arbitra będą obowiązujące dla obu Stron.

district) de pêche à laquelle leur droit est applicable. Ces limites seront indiquées sur leur titre.

c) Les contrats de pêche dûment établis devront être présentés à toute réquisition des autorités compétentes polonaises.

d) Des autorisations spéciales pourront, sur demande particulière des intéressés être accordées par les autorités polonaises pour la pêche de nuit.

e) Les engins ou instruments et ustensiles de pêche utilisés par les personnes ci-dessus désignées seront exempts des droits de douane au passage de la frontière à l'aller et au retour.

f) Les produits de la pêche s'ils sont ramenés en Prusse Orientale ne seront soumis à aucun droit ou taxe même s'il existe en Pologne des prohibitions sur l'exportation du poisson.

g) Les bateaux servant pour la pêche pourront pendant la mauvaise saison (inondation, glaces etc...) et avec l'agrément de l'autorité polonaise compétente stationner dans le port dit „port de refuge” à Korzeniowo (Kurzebrack).

Titre III.

Dispositions diverses.

Article 9.

1) Les diverses taxes à caractère de rémunération prévues dans le présent règlement seront établies de manière à ne pas rendre nécessaire un examen détaillé de la cargaison, à moins qu'il n'y ait un soupçon de fraude ou de contravention.

Article 10.

1) Dans le cas où les autorités polonaises constateraient des abus répétés, ou particulièrement graves de la part de bénéficiaires des dispositions du présent règlement, elles pourront suspendre ou retirer, en totalité ou en partie, les droits d'accès et d'usage de la Vistule aux personnes qui en ont abusé.

2) Les habitants de la Prusse Orientale qui estimeraient être lésés par les mesures prises par les autorités polonaises pour l'exercice du droit d'accès à la Vistule et d'usage du fleuve, pourront porter leurs plaintes devant les tribunaux polonais compétents, dans les mêmes conditions que les citoyens polonais.

Article 11.

1) L'Allemagne et la Pologne pourront, d'un commun accord, apporter des modifications au présent règlement.

Article 12.

1) Dans le cas où il y aurait divergence d'interprétation du texte du présent règlement, l'Allemagne et la Pologne s'adresseront, pour trancher le différend au Président du tribunal d'arbitrage prévu par la Convention de transit du 21 avril 1921, s'il y consent.

2) En cas de refus de la part du Président du tribunal d'arbitrage, les deux Parties intéressées s'entendront pour la désignation d'un arbitre et, le cas échéant, pourront s'adresser, l'une ou l'autre, à la Société des Nations pour lui demander de procéder à cette désignation.

3) Les deux Parties devront accepter la désignation de l'arbitre choisi par la Société des Nations, à la demande de l'une d'elles.

4) Les décisions de l'arbitre seront obligatoires pour les deux Parties.

Art. 13.

1) We wszystkich wypadkach, w których przewidziana jest możliwość dokonania przez Rząd Polski zmian w sposobie wykonywania uprawnień, przyznanych mieszkańcom Prus Wschodnich, bądź z powodu prac na Wiśle, bądź z jakiegokolwiek bądź innego powodu, Rząd polski powinien o tem zawiadomić Rząd niemiecki.

2) Z wyjątkiem wypadku siły wyższej, zawiadomienie to winno być w ten sposób uczynione, aby Rząd niemiecki zdążył podać do wiadomości swych interesowanych obywateli o tych zmianach.

Art. 14.

1) Niniejszy Regulamin będzie ogłoszony w każdym z obu interesowanych krajów, w formie przewidzianej przez ustawy i co najmniej dwa tygodnie przed wykonaniem go.

Prezes Rady Ministrów: *W. Grabski*

Article 13.

1) Dans tous les cas où il est prévue que des modifications peuvent être apportées, par le Gouvernement polonais, dans la manière d'exercer les droits reconnus aux habitants de la Prusse Orientale, soit en raison de travaux à entreprendre sur la Vistule, soit pour tout autre motif, le Gouvernement polonais en fera notification au Gouvernement allemand.

Sauf le cas de force majeure, cette notification sera faite de manière que le Gouvernement allemand dispose des délais raisonnables pour porter les modifications dont il s'agit à la connaissance de ceux de ses ressortissants qui y sont intéressés.

Article 14.

1) Le présent règlement sera publié, dans chacun des pays intéressés, et dans la forme prescrite par les lois, au moins deux semaines avant la mise en application.

245.

Rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

z dnia 28 lutego 1925 roku

o częściowej zmianie i uzupełnieniu rozporządzenia z dnia 5 kwietnia 1922 r. w przedmiocie wymiarów i liczby pomieszczeń w budynkach publicznych szkół powszechnych i domach mieszkalnych dla nauczycieli.

Na podstawie art. 5 i art. 11 ustawy z dnia 17 lutego 1922 r. o budowie publicznych szkół powszechnych (Dz. U. R. P. № 18, poz. 144) zarządza się w porozumieniu z Ministrami: Skarbu, Spraw Wewnętrznych i Robót Publicznych co następuje:

§ 1. Paragraf 3 rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 5 kwietnia 1922 r. (Dz. U. R. P. № 45, poz. 383) otrzymuje brzmienie następujące:

„Odstępstwa poniżej norm podanych w tabelicy I (program normalny) są dozwolone, nie mogą jednak sięgać poniżej norm określonych w tabelicy II (program minimalny) (załączniki)”.

§ 2. Załącznik II do rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 5 kwietnia 1922 r. (Dz. U. R. P. № 45, poz. 383) tablica II (program minimalny) zastępuje się załącznikiem do niniejszego rozporządzenia (załącznik).

§ 3. Paragraf 7 rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 5 kwietnia 1922 r. (Dz. U. R. P. № 45, poz. 383) otrzymuje brzmienie następujące:

„W przedkładanych do zatwierdzenia planach budynków dla szkół 4 i 5-klasowych, nieposiadających sali robót ręcznych, bądź natrysków, oraz dla szkół 6 i 7-klasowych, nieposiadających sali robót ręcznych, bądź natrysków, bądź wreszcie sali gimnastycznej, winna być przewidziana możliwość dobudowy lub budowy w przyszłości brakujących wyżej wymienionych pomieszczeń. Czas, w którym taka budowa lub dobudowa będzie uznana za właściwą, określi

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego”.

§ 4. Paragraf 10 rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 5 kwietnia 1922 r. (Dz. U. R. P. № 45, poz. 383) uzupełnia się przez dodanie ustępu następującego:

„Odstępstwa od norm podanych w ustępie pierwszym niniejszego paragrafu są dozwolone, musi być jednak przy szkołach 4, 5 i 6-klasowych wybudowane przynajmniej jedno, a przy szkołach 7-klasowych przynajmniej dwa mieszkania trzy lub dwupokojowe z kuchnią o łącznej powierzchni podłogi 63 m² każde, pozostałe zaś mieszkania mogą być jednopokojowe o powierzchni podłogi co najmniej 20 m², i jednopokojowe z kuchnią o łącznej powierzchni podłogi 35 m², przy czem liczba mieszkań jednopokojowych nie może być większa od liczby mieszkań jednopokojowych z kuchnią”.

§ 5. Po paragrafie 11 rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 5 kwietnia 1922 r. (Dz. U. R. P. № 45, poz. 383) dodaje się paragraf 12 w brzmieniu następującem:

„W mieszkaniach dla kierownika, nauczycieli i woźnego wysokość 2,4 m. dozwolona jest jedynie w mieszkaniach poddasznych, wysokość 2,6 m. jedynie w domach parterowych i jednopiętrowych, w domach zaś o więcej niż dwóch kondygnacjach wysokość mieszkań nie może być mniejsza niż 2,75 m.

Jeżeli mieszkania dla kierownika i woźnego są umieszczone w samym budynku szkolnym, zezwala się w wyjątkowych wypadkach, w razie niemożności innego rozwiązania, na zwiększenie wysokości do 3,5 m”.

§ 6. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Kierownik Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego: *Jan Zawadzki*

Minister Skarbu: *W. Grabski*

Minister Spraw Wewnętrznych: *Ratajski*

Kierownik Ministerstwa Robót Publicznych: *Rybczyński*